

1924

«სიკვდილი ნუ დაგიქრებოდა, ყველა იქ მიმივადილა... იქ დაგხვდებოდა ქართველნი, ვინც სამშობლოსთვის მკვდარია...»

ძალზე მცირეა, - დაღუპულ გმირთა სიხშირე მიწას არ შეწორობა. ამდენად, 1924 წელი ქართველი ერისათვის უგრესი შეუხორციელებელი პერიოდია.

კვლავ დამონებული ქართველი ხალხი, მზადება აუჯანყებინათ, მისი სუსტი ორგანიზაცია და დაბალი, გმირული თავგანი წირული ბრძოლა, დამარცხება, სიკვდილი,

მეტიც უპიკროდ დარჩენილ ადამიანს ხანგრძლივი დროით ესაბიროება. 1924 წლის მარიაშობის დღე უმძიმესია ქართველი ერის ცხოვრებაში.

კახაბერ კახაძე

სახალხო დემუტატა ყრბობაზე სსრკ უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე მ. ი. ლუკინიანია 1944 წელს სამხრეთ საქართველოდან შუა აზიაში გასახლებული ქართველი და არაქართველი მისახლებობა ერთიანად მონათლა «თურქ-მესხებად».

ამ დემუტაზე, როგორც მოსალოდნელი იყო, მესხებს პასუხი არ მიუღიათ. ამის შემდეგ მესხებმა საპროტესტო წერილი მიმართეს მ. ს. გორბაჩოვის:

მოდ თვეთ მესხებსაც. მესხები ქართველები არიან და მე მეტად აღარ შეგახსენებთ ამას. ჩვენ ჯერ კიდევ ძაძეში ვართ 9 აპრილის თბილისის ტრაგედიის გამო. დღეს კი ქართველი ხალხის ახალ ტრაგედიას ვხედავთ უზბეკეთში.

ჩვენ გვწამდა, რომ 1944 წელს გადასახლების შემდეგ ძალადობა მეტად აღარ განმეორდებოდა. მაგრამ როგორ შევავსათ ექსტრემისტების აღვირახსნილობა, მასიური ტერორი, აბურხად აკლდება, მოხუცებისა და ბავშვების წამება, გაუპატიურება, შეურაცხყოფა გვაძვირებს კი, საფლავების შებიღვვა, სახლების დაწვა და ა.შ.?

ბარიში გამოშვებული ქართული უფროა - «გუშავს» მე-19 ნომერში გამოქვეყნებული მისი რედაქტირის 2-ე გიორგი წერეთლის სტატია შესახებ. მესხებზე, რომელიც კარგად ჩანს, თუ როგორ უქტებია მესხების პრობლემას ჩვენი საზოგადოებრივი ანამეტიზებული. გვაფარობა ამ სტატიას:

«მესხების ტრაგედია გრძელდება. იგნისის დამეგობრების ყოველდღიურად ქვეყნდება დასავლეთში საბჭოთა ოფიციალურ წყაროებიდან მიღებული შემაშფოთებელი ცნობები, საბჭოთა უზბეკისტანში საერთოდ და განსაკუთრებით ფერავანს რაიონში უზბეკ უმრავლესობის მიერ «თურქ-მესხების მცირეობათა რბევისა და ხოცვა-ჟლეტის შესახებ».

ა.წ. 16 აგვისტოს ვაზ. «სახალხო განათლებაში» დაიბეჭდა ახალქალაქის საშუალო სკოლის დირექტორისა და რუსთაველის საზოგადოების რაიონული ორგანიზაციის თავმჯდომარის ხ. თევზაძის შენიშვნა - «ჩვენი აზრი», რომელიც შეეხება მესხთა «პროტრეტიზაციას» სამხრეთ საქართველოში. მოგვყავს ციტატა: 1918-1920 წწ. ჩვენი რეგონის მცხოვრებლებმა იმდენი რეზრა და ტანჯვა იტვირეს ამ ქართველებისათვის, რომ მე სრულად ზედმეტად მიმარნია მათი ჩამოსახლება კი არა, ამასვე ღაპარაკით კი. ეს მართა ჩვენი აზრი როდია გაბურღულ შეიძლება ითქვას, მთელი რაიონის მცხოვრებთა აზრია».

რომ არავფერი ვთქვამთ 1918-1920 წლების ისტორიული სურათის ობიექტურობაზე და მასზე, რომ იმ უზღულთა ჩამოსახლებას აღნიშნულ რეგონში, თანაც განურჩევლად და ერთადაა არავინ აპირებს, არ შეიძლება უყურადღებოდ დავტოვოთ ს. თევზაძის მიერ გამოთქმული «მათი აზრი» მიღმა მდგომარეობის მონახლების ვინაობის საკითხი. რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია ახალქალაქის მოსახლეობის 90% არაქართველია. ეს ის მოსახლეობა გახლავთ, რომელიც კარგა ხანია მიტინგებს მართავს დახარული-ბულ ქართველთა (ავსიანთა) იქ ჩასახლების წინააღმდეგ და რომელიც, სხვათა შორის, სამცხე-ჯავახეთის თავის საკუთრებად აცხადებს. აი, ხედავთ, ვის აზრს გამოხატავს პარტიკული დირექტორი? იგი მესხებს, - მათაც კი, ვინც ნახევარსაუკუნოვანი ღვევის მიუხედავად ქართველობა შეინარჩუნა, სამშობლოში მინც უარს ეუბნება, დაუშინებელ მტრად აცხადებს. ხოლო ახალქალაქის რაიონის არაქართველებს ყველმხრივ ერთგულადაა. რაც მთავარია, ს. თევზაძის მათი აზრი იმდენად გაუთავისებია, რომ ღამის რუსთაველის საზოგადოების აღვლობრივი ორგანიზაციის უმთავრეს სამოქმედო პროგრამად აქციოს იგი.

გირინი «თურქ-მესხი» სპევიალურად იქნა გ. მოგონილი მეთვის კოლონიაზირების მიერ, რათა გამოეწვიათ ქართველი ხალხის ღენაციონალიზირება. ეს ხელგზნური იარაღი აბნევეს არა მხოლოდ სხვა ხალხებს, არა

21-22 აგვისტოს ლატვიის დამოუკიდებლობისათვის მოძრაობის ინიციატივით რიგაში შედგა ერთა თვითგამორკვევის საკითხისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო კონფერენცია. კონფერენციაში მონაწილეებდნენ როგორც საბჭოთა კავშირის ოკუპირებულ ერთა განმათავისუფლებელ მოძრაობათა წარმომადგენ-

ლები, ასევე დასავლეთის ქვეყნების საკანონმდებლო ორგანოთა წარმომადგენლები, იურისტები და პოლიტოლოგები. როგვის კონფერენციაში მონაწილეობას ლებულდნენ საქართველოს სხვადასხვა არაფორმალურ გაერთიანებათა, მათ შორის ილია ჭავჭავაძის საზოგადოების წევრები.

28 აგვისტოს ოპერის ბაღში ილია ჭავჭავაძის საზოგადოებამ გამართა მიტინგი, რომელიც მიიღევს 1924 წლის აჯანყების 65-ე წლისთავს. გ. მომსვენდებმა - ჯუმბერ კოპალიანი და ზურაბ ჭავჭავაძემ ილაპარაკეს აჯანყების მინიჭებზე, მის მონაწილეებზე, აგრეთვე ღვებანდელ პოლიტიკურ ვითარებაზე საქართველოში.

წინასწარ რევიზიები

27 აგვისტოს ჩატარდა რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები...

უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები...

უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები...

უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები...

უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები...

უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები... უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა რევიზიები...

გაზ. "თბილისი" 22 აგვისტოს ნომერში გამოქვეყნებულია წერილი - "ასოციაცია 'ლაბრუნება' უარზეა", რომელიც რუსთაველის საზოგადოებასთან არსებული ასოციაცია "ლაბრუნება" ამტკიცებს, რომ შეუძლებელია "საქართველოდან გასახლებული თურქების მასობრივი ჩამოსახლება".

რა შეიძლება ითქვას ამის შესახებ? თუ მოყვანილი ფრაზა ("თურქების მასობრივი ჩამოსახლება") მართლაც ასოციაციას ეკუთვნის და კორექტურული შეცდომა არაა, მაშინ გამოდის, რომ ასოციაცია ღია კარს ამტკიცებს, რადგან საქართველოში აღბათ ერთი ქართველიც არ მოიძებნება, რომელსაც სურდეს თურქთა არათუ "მასობრივი" ჩამოსახლება, არამედ თუნდაც თითო-ორი ასოციაციის წევრიც.

მაგრამ აქ არც ღია კარის მტკიცებაა და არც კორექტურული შეცდომა. საქმე ისაა, რომ ასოციაცია "ლაბრუნება" 1944 წელს საქართველოდან სტალინ-ბერიას მიერ გასახლებულ მასობრივ მთავრობას, ყველას ხელეწიფებდა "თურქს" უწოდებს და არსად არ ახსენებს, რომ მათში თუნდაც ერთი ქართველი ეროს. და რადგან საქართველოში არსებობენ ადამიანები (საბედნიეროდ, მათი რიცხვი იზრდება), რომლებიც ქართველობაში არჩნებულნი მისებრის დაბრუნების მომხრენი არიან, ასოციაციის გამოსვლიდან მართლაც დიდია

გამოსვლიდან მართლაც დიდია... გაზ. "კომუნისტი" (25.08.89) გამოქვეყნდა სრულად ჩინეთის ქალაქ ფილანგის დედაცაციასთან საქ. სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის თ. ჩერკოვის საუბრის მოკლე ანგარიში. მასში, სხვათა შორის, ნათქვამია: "საბჭოთა კავშირშია და ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკებში იდგილი გამოვლილება შეიძინეს გარდაქმნისა და სამეურნეო, პოლიტიკური და სამართლებრივი სისტემების რეფორმის დარგში, რომელიც მიზნები და მიზნები ესოდენ ახლებელია ორივე ქვეყნისათვის". (ხაზი ჩემია პ.პ.)

თუ ამ საუბარში ნახსენები "შეძენილი გამოვლილება" საზოგადოების დემოკრატიზაციის მოსურნე მშვიდობიანი დემონსტრანტებთან, ახალგაზრდობასთან დაუნდობელი ანგარიშსწორებას და იმ უყოველ სისხლს შეეხება, რომელიც თბილისში - რუსთაველის პროსპექტზე და პეტროვი - ტიან-ან მინის მოედანზე დაიფარა, მაშინ მართლაც თამამად შეიძლება ითქვას, რომ სსრკ-სა და ჩინეთის მიზნები და მიზნები ესოდენ ახლებელია ორივე ქვეყნისათვის".

სულთა გამოვლილება მსგავსებით ვითარდება მოვლენები თბილისსა და პეტროვი. "კარგად ლეწა" კავშირშია კომბინირება - სამხედრო მანქანამ. შესანიშნავად გამოჩნდა, რომ კომუნისტურ-ტოტალიტარული რეჟიმები ვერმართდნენ დემოკრატიასთან წყაღ-ცეხლის დამოკიდებულებაში არიან. ამასთან, სოციალისტურ ზანაკში თითქმის ერთდროულად გაჩნდა ქართული და ჩინური "ლაკმუსი", ანუ საქვეყნობრივ რეჟიმები, რომლის ფორმაცადა დაილადა იმანზე დამოკიდებული, თუ საბოლოოდ როგორ უზივიყას დაიჭერს მსოფლიო დემოკრატიული საზოგადოებრიობა ამ ვანდალიზმით მიმართ. იმ შემთხვევაში, თუ მოწინავე მსოფლიო კვლავ პასიური ლინინს, "სხვისი ჳირი - ლბეს ჩხრის" პოზიციას ირჩია, მაშინ დიდი შანსია, რომ ძალადობას უფრო უარდ გასაქანი მიეცეს. ქართულ-ჩინური "ლაკმუსიც" ხომ იმისთვისაა შექმნილი, რომ დესპოტიკური რეჟიმის მოყვარულებმა შეაღებდნენ დაიწახონ, თუ რამდენად ენერგიულად იმოქმედებს პუშკინობი და დემოკრატიან. რას და უპირისპირებს იგი რეაქციასა და ძალბობრიობას.

ჩვენს სურვილია, რომ თბილისისა და პეტროვის წერტილები აღარ გავრცელდეს მსოფლიოს პოლიტიკურ რუკაზე. ამის მიღწევა კი მთელი დემოკრატიული ძალების შეშვიდრობითაა შესაძლებელი.

კარლო კაცსაძე

ილია ჳავჭავაძის საზოგადოება სამიშმარს უხედაღებს ამავე საზოგადოების წარმომადგენელს პარიაში ჳ-ნ ჳაქარია ლაქარაშვილს დის თამარ ნასარაძის გარდაცვალების გამო.

აცია "ლაბრუნება" ამას თვლის "თურქების" ჩამოსახლების სურვილად! თანაც ამას პუბლიკურ გაზეთში აქვეყნებს და ამ არეულ ღრუში ისედაც დაბნეულ ხალხს კიდევ უფრო აბნევს!

"დაბრუნება" თუ "არდაბრუნება"

სამწუხაროდ, ხალხის ერთ ნაწილში დამკვიდრებულია შეხედულება, რომ რახან გადასახლებული მოსახლეობა მაჳმადიანური სარწმუნოებისაა, მაშასადამე ყველა თურქია. მაგრამ ასეთი პრიმიტიული და არარეალისტური მიღგობა, ასეთი აღრევა რელიგიისა და ეროვნებისა, მიიტყვება უსწავლელ და უბირ აღამიანს და არა რუსთაველის მალაღი სახელის მატარებელ საზოგადოებასთან არსებულ ასოციაციას, რომელსაც, ბელის ირონიით, "ლაბრუნება" ჳქვია!

კი მაგრამ, - იკითხავს გაკვირვებული მკითხველი, - მაშ ვის აბრუნებს "დაბრუნება"? ვის აბრუნებს და რუსეთში მცხოვრებ ქართველებს, რომლებიც უმეტესად საკუთარი ნებით არიან იქ წასულნი და არც მანინდამინიც ვინმე ერეკება იქიდან ცე-

ცხლითა და მახვილი? ჩვენ, რა ვქმნა უნდა, მივესალმებით მათ დაბრუნებას-სამშობლოში, მაგრამ მრავალჯერად მესხების ბელი მათ ბედთან რა შესადარებელია? განა მესხებს ათასჯანის მეტი ჳრადლება, ღმობირება, სიყვარული და მართლაც დაბრუნება (ყოველგვარი ფედალასობრით) არ სჭირდება?

სხვათა შორის, ისიც ბელის ირონიითა, რომ ასოციაცია "ლაბრუნება", რომელიც ნაწილია რუსთაველის საზოგადოებისა, თურქებს უწოდებს და დაბრუნებაზე უარს ეუბნება თვით რუსთაველის მშობელი ხალხის ბედურად შამამავლებს, და, ვინ იცის, იქნებ თვით რუსთაველიც, ვგულისხმობთ გასახლებული მოსახლეობის ქართულ ნაწილს).

"სიყვარული აღგვამაღლებს!" - ჳრძანებს დიდი რუსთაველი.

ჩვენ კი, სამწუხარო აუცილებლობისა გამო, რუსთაველის საზოგადოებასთან არსებულ ასოციაციას რუსთაველისავე სიტყვებს შევკადრებთ:

"შენ არ ჳერ-ხარ, უსწავლენი კაცნი ვთმევა შევაჯერენ?!"
ანზორ აბუკანდაძე

რუსული ხიზტის კამელი საქართველოში

თითქმის 200 წელია, რაც საქართველო რუსული ხიზტის ქვეშ გინავს. თუ რა უბედურება მოუტანა ქართველ ხალხს მეფისა და საბჭოთა რუსეთის იმპერიამ, საყოველთაოდაც ცნობილია. ამ ხიზტით დაიპყრეს საქართველო 1801 წელს. ამ ხიზტით ჩაახშეს 1802, 1804, 1810-12, 1819-20 და სხვა წლების ეროვნულ-განმათავისუფლებელი აჯანყებები საქართველოში. ამ ხიზტით დაიპყრეს ხელმორედ ცოტა ხნით განთავისუფლებული საქართველო 1921 წლის თებერვადში. მოკლედ, ამ ხიზტითა დაყდა სისხლისაგან საქართველო!

და პირი, საკვირველებაც! რუსეთის იმპერიის ჳატონობის სიშილოს - რუსულ ხიზტს მეგლი დაუღვებს საქართველოში! ვისაც განიტყვებს მისი ნახევრები, გიმღობავს განთავისუფლებული მარტული და სოფ, კლასთან, უშუალოდ მთავარ გზასთან იხილავთ მას.

ჯუმბერ კოჳალიანი

ლია ვაჩილიძე

საქართველოს ტელევიზიისა და რადიო-მაუწყებლობის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარის ჳ-ნ არჩილ შოჳალიანს საქართველოს შესახებ მსოფლიოში სისტემატურად ვრცელდება არასრული და ხშირად ყალბი ინფორმაცია.

მას შემდეგ, რაც საბჭოთა კავშირში შეწყვიტა დასავლეთის რადიოსადგურების ჩახშობა, ჩამშობი სადგურების გამოთავისუფლებულ სიმძლავრეებს მოსკოვის რადიო იყენებს უცხოეთისათვის რადიომაუწყებლობაზე და რესპუბლიკათა რადიოების რეტრანსლაციისათვის. საქართველოში არსებული ჩამშობი სადგურების შესაძლებლობანი ჩვენ უნდა გამოვიყენოთ მსოფლიო ეთერში საქართველოს რადიოს დამკვიდრებისათვის. საქართველოს ხმა მსოფლიოს მირითად ენებზე უშუალოდ თბილისიდან უნდა ისმოღეს, რადგან საქონფორში-საკლესის ცენზურის გავლთ მსოფლიოში ინფორმაცია საქართველოს შესახებ დამახინჯებულად გაღის.

გამთავისუფლებული სიმძლავრეების გამოყენება შეიძლება ქუთაისის, ჳათუმის, ცხუპის და ცხინვალის რადიოგადცემითა რეტრანსლაციისათვის. პირდაპირი ინფორმაციის მიღება საქართველოს სხვადასხვა კუბიდან

ჩვენთვის სასიცოცხლო აუცილებლობა გახლდა. საქართველოს ტელევიზიის მეორე პროგრამაში ჩართულ უნდა იქნას აჳარიისა და აფხაზეთის ტელევიზიის პროგრამები. თბილისსა და მთელ საქართველოს საშუალება უნდა აქონდეს უშუალოდ აღვეწოს თვალი, თუ რა ხდება ჩვენს სამშობლოში. ბოლს და ბოლს ჩვენ უნდა ვიცოდეთ ისიც, თუ რას ქადაგებენ და რისკენ მოუწოდებენ საქართველოს მკვიდრთ, ქართველებსა თუ არაქართველებს ტურჩანინოეზები, ტყვარჩილელი "რუსი მასპინძლები" თუ სხვანი. იმედია, საქართველოს რადიო და ტელევიზია შესძლებს ამ მცირელი წვლილის შეტანას რესპუბლიკის სუვერენიტეტის დამკვიდრების საქმეში.

პატრივისეშვით გუჳა აფაქიძე

1989 წლის 5 სექტემბერს გამოვიდა ილია ჳავჭავაძის საზოგადოების სოხუმის განყოფილების გაზეთის "ბედიას" პირველი ნომერი. ამავე დღეს გამოსვლა დაიწყო ილია ჳავჭავაძის საზოგადოების ყვარლის განყოფილების გაზეთმა "დურუჳმა". "ივერია" გულითადად მიესალმება "ბედიას" და "დურუჳს"! ივერიის ღვთისმშობელი იყოს თქვენი მფარველი, ჩვენთა დანაშებლობა!

ყოველ ხუთშაბათს 19 საათზე ვაკის პარკში შადრევნის გვერდი ილია ჳავჭავაძის საზოგადოება მართავს შეხვედრებს დაინტერესებულ საზოგადოებრიობასთან, სადაც მიიღებთ ინფორმაციას გასული კვირის შესახებ და მომავალი კვირის გეგმებზე, აგრეთვე პასუხებს თქვენთვის საინტერესო კითხვებზე. აქვე შეგიძლიათ მიიღოთ გაზეთ "ივერიის" მორიგი ნომერი. რედაქტორი მამარ ჩხიმიძე /ტელ: 23-38-84/ სარედაქციო კლდეგია: ანჯორ აბაშინაძე, ბუჳა აბაშიძე, ირაბა ხანძინაძე /ტელ: 66-27-27/, კახაბარ კახაძე, ჳურაბ ჳავჭავაძე /ტელ: 39-14-16/. საზოგადოების დროებითი მისამართი: ლუნაჩარსკის 2, III სართ. ტ: 93-39-32